

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

8. De blasphemantibus hæreticaliter. An debeant cognoscere Inquisitores
cumulative cum iudice Ecclesiastico, & laico, ita ut possit dari locus inter
illos præventioni; vel an soli Inquisitores ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

Hispania de levi, & subiectos esse omnibus poenis supra expressis pro qualitate personarum, & circumstantiarum delicti.

10. Nota etiam hic quoddam Confessarius, qui non declarat feminam sollicitatam obligationem denunciandi, aut qui eisdem dicit ad talem denunciationem faciendam non teneri, ab Inquisitoribus pro qualitate culpae potest puniri, ut habetur in *dilla constit. Greg. XV.* & notat Soula in *aphor. Inquisit. lib. 1. cap. 34. n. 73.* & Freytas in *novis addit. ad tract. de Confess. sollicit. q. 21. num. 77.*

Sup. hoc sup. in *tr. 9. ref.* 11. Non desinam tamen hic adnotare, posse Inquisitores animadvertere in sollicitationem praeteritam praepudicatum ab Episcopo, ita adversus Acugnam *q. 3. n. 11.* tenet Emanuel Moura *opusc. 1. de incant. sect. 3. cap. 3. n. 16.* sed Freytas ubi supra *quest. 3. n. 46.* tenet contrarium, & merito.

Sup. hoc ibi dem §. ult. 12. Nota etiam quoddam Confessarius sollicitator qui non iudicatur suspectus, non est remittendus ad suum Ordinarium, sed potest ab Inquisitoribus puniri ut alibi probatum est in *tract. de Confess. sollicit. resol. §. 6.* Qui vero testes sufficiant in hoc crimine ad damnandum reum, duos putat Paramus *lib. 3. q. 10. num. 158.* tres vero Ortiz in *summa cap. 24. n. 11.* quatuor expollicit Acugna de *Confess. sollicit. q. 23. num. 11.* ego tamen puto hoc remittendum esse arbitrio DD. Inquisitorum. An vero femina sollicitata denunciationem omittens, ut fauor sit ab Inquisitoribus puniendum, Soula de *Confess. sollicit. tr. 2. cap. 19.* & Freytas ubi supra *q. 20. num. 28.*

RESOL. VIII.

De blasphemantibus haereticis, an debeant cognoscere Inquisitores cum iudice Ecclesiastico, & laico, ita ut possit dari locus inter illos praevencionem, vel an soli Inquisitores debeant animadvertere?

Et an supradicti sint tantum suspecti leviter de haeresi, & ideo de levi debeant abjurare?

Et aliqua alia circa supradicta annotantur?

Et etiam explanatur, quanam sint blasphemiae haereticas, & quae pro non. Ex p. 4. tr. 7. Ref. etiam 8.

Sup. hoc sup. §. 1. in *cap. Ref.* 73. **L**icet Castus de *iusta haeret. punit. lib. 1. cap. 12.* & Corduba *lib. 1. q. 9. quest. 15. notab. 4. ver. in cuius examinatione*, asserant de blasphemis haereticis Inquisitores cum iudice Ecclesiastico & laico, ut detur inter illos locus praevencionem; tamen cum hoc falsum sit, dico contra blasphemos haereticos, solum Inquisitores animadvertere, & ita docet Lorca in *2. 2. D. Th. q. 13. art. 2. disp. 51. n. 10.* Sanchez in *summa tom. 1. lib. 2. cap. 32. n. 36.* Vilalobos in *summa tom. 2. tract. 2. diff. 15. n. 7.* Zanardus in *direct. Theol. p. 1. praec. 1. cap. 11. §. 10.* Torrianus *to. 2. in 2. 2. D. Th. dis. 58. dub. 3.* Direct. Inquisit. *part. 2. q. 41.* & ibi Pegna *comm. 66.* Albertinus *q. 9. num. 24.* & 25. cum aliis ubi infra. Imò Sanctarellus *tract. de blasphemia cap. 8. dub. 1. num. 1.* ex quadam Bulla Inlij III. putat Inquisitores esse iudices contra omnes blasphemos.

2. Igitur quoad abjuratorem supradictorum aliqui, & inter illos Ioseph Sesse *tom. 4. decis. 450. n. 9.* asserunt blasphemum saepius reincidentem, esse solum suspectum leviter de haeresi, & ideo de levi debere abjurare, & pro hac opinione videtur Rojas de *haeretic. part. 2. n. 176.* & Salzedo in *addit. ad pract. crim. Diaz. cap. 110.* ubi asserunt, sine ulla distinctione, quod blasphemus haereticus debet abjurare de levi. Sed haec opinio ita absolute prolata aliquibus displicet. Vnde apponam hic ipsa verba Doctorum Soula in *Aphorism. Inquisit. lib. 1. cap. 19. n. 18.* Sic ait: Blasphemi qui in ve-

niuntur frequenter, & quasi per consuetudinem in haereticas blasphemias protulisse abjurare debent vehementem haereticis suspicionem, & atenta via & conditione personae, alias levem tantum abjurant suspicionem. Sed audiamus Michaelem Zanardum in *direct. Theol. p. 2. praec. 1. cap. 11. n. 10.* ubi ita asserit: Blasphemi in ira semel, bis, & ter, si ira magna fuit, & ex causa iusta non solent abjurare, consuetudinarij vero in ira abjurant de levi, & consuetudinarij in ira & extra iram de vehementi. Sic ille, & ita etiam docet Lazarus in *tract. de blasphemia, q. 6. n. 17.* & doctus Inquisitor Umberto Locatus in *praxi Inquisit. ver. blasphemii, §. 5.* & 6. Eymericus in *direct. Inquisit. p. 2. q. 41. n. 5.* & 6. Lelius Zecchius in *sum. tom. 1. cap. 15. n. 3.* & Genuen. in *praxi cap. 78. n. 8.*

3. Nota tamen cum Soula in *aphor. Inquisit. lib. 1. cap. 19. n. 19.* quod ut quis dicatur habere in consuetudine blasphemiam, requiruntur plures reiterationes, quam tres. His tamen non obstantibus testatur Inquisitor San Vincente in *manu scriptis cap. 1. §. 3.* reincidentem saepius in blasphemias abjurare tantum de levi, unde apparet in Inquisitione Hispanica hos blasphemos haberi leviter suspectos de haeresi, ut tenet Sesse ubi supra, & ideo abjurant tantum de levi, ut vult Rojas, & Salzedo *locis cit.* In Inquisitione autem Romana, quia hi habentur vehementer suspecti de haeresi, imponitur eis abiuratio de vehementi, ut testantur Doctores citati; & ideo in casibus contingentibus in quibus est stylus Inquisitionis, in qua quis invenitur. Et sic in Inquisitione Regni Aragonum testatur Sesse *tom. 4. decis. 470. n. 24.* evocentem hanc blasphemiam. [Riniego de Dios y de la Virgen,] abiurasse de levi. Verum haec omnia intelligenda sunt, regulariter loquendo, nam aliquando ex qualitate blasphemantis & blasphemiarum, etiam in Tribunalibus Hispaniae, erit imponenda reo abiuratio de vehementi, & sic in actu publico huius Regni hoc anno 1633, die 16. Octobr. duo blasphemi, me consulente, de vehementi abiuraverunt.

4. Verum quoad alias poenas, sic asserit Salzedo in *addit. ad pract. crimin. Bern. Diaz. cap. 110. tit. 1. Poena aurea*, quae imponi solet à DD. Inquisitoribus pro blasphemis, in quibus cognitionem habent, ea quidem est, quod si blasphemus in fine conditionis fuerit, flagellis caditur cum publica penitentia, in publicoque spectaculo, lingua ferro, vel ligno comprehensa, ad triremes regias pro gravi blasphemia condemnatur. Si vero nobilis, poena pecuniaria muldatur, & ad tempus in monasterium detruditur. In aliis autem blasphemis levioribus Inquisitores solent condemnare blasphemum ut aliquo die festo in Ecclesia, dum divina celebrantur, stet nudo capite sine chlamyde, nudis pedibus sine veste succinctus, dextera proferens ardentem facem, & sacris peractis legitur publice sententia contra ipsum lata, indicuntur etiam reitonia, preces, & pecuniaria multa solet imponi. Ita Salzedus, & ante illum iidem haereticis verbis. Simanc. *tit. 8. n. 10.* & 11. ubi asserit quod post flagella in exilium mittitur. Sed magis frequens est in nostro sacro tribunali poena triennium. Vide etiam Rojas de *haeret. p. 2. n. 176.* Pegnam *direct. Inquisit. p. 2. comm. 66.* & Lazarium de *blasphemia q. 6. n. 20.*

5. Non desinam tamen hic adnotare, quod et Casto observat & docet Comitulus in *respons. mor. lib. 4. q. 9. cap. 3.* & Lazarus ubi supra *num. 16.* nempe cum puniri non debere ab Inquisitoribus, qui non ex credulitate haeretica, sed ex vehementi perturbatione committit blasphemias, sed in foro externo turbato, & commotio minuit delictum, sed non excusat penitus. Et ideo Genuenis, in *praxi Episc. cap. 68. num. 13.* sic ait: Item illis, qui semel dicunt aliqua verba haeretica, vel

vel scandalosa, ex ita solet imponi poenitentia salutaria, & aliquando publica, ut v. geneant candelam accensam in Ecclesia tempore Missæ solemniter sine aliqua abjuratone. Ita ille, & hoc à fortiori procedit si signa doloris post blasphemias ostenderit: unde Zanardus in direct. Theol. p. 3. c. 134. fol. mibi 742. sic asserit. Qui in ira magna, vel in alia vehementi passione bis & ter blasphemaverit, & sedata passione, dolore de suo crimine ostenderit, poenitentis salutaribus punitus sine abjuratone relinquetur. Vnde non assentior Comitolo asserenti blasphemantem ex passione remittendum esse, nam puto in tali casu peccandum salutaribus poenitentis, habita ratione blasphemiarum, loci, & personarum, sine tamen abjuratone, nam, ut asserit Albertinus quæst. 27. n. 6. & Rojas de heres. calor itacundie probatus non excusat blasphemum à tota poena: nec adversus hanc sententiam faciunt verba Instructionis Hispanensis ann. 1550. cap. 4. ibi: [En blasphemias dichas con enojo no se entremetamos Inquisidores.] nam, ut optimè Rojas ubi supra, ista instructio loquitur de blasphemis non hæreticis. Sed in tr. de officio & potestate Inquisit. supradicta verba fusiùs explanata sunt.

6. Notandum est hic, quod aliquando blasphemus abjurat fecerit in domo S. Officii, & sic Sesse in decis. Regni Aragonum tom. 4. decis. 470. n. 24. ita asserit. Quidam blasphemus una & alia vice fuit condemnatus ad abjurandum de levi in audientia Tribunalis, & ad exilium 4. annorum.

7. Nota etiam quod blasphemus sufficienter etiam punitus à iudice laico, potest iterum propter suspicionem hæresis ab Inquisitoribus examinari; plenè verò à iudice Ecclesiastico examinatus, iterum examinari ab Inquisitoribus non potest, cum crimen sit mixti fori. Ita Soula in aphor. Inquisit. lib. 1. cap. 19. n. 24. qui citat Albertinum.

8. Sed ponam hic obiter pulchram quæstionem, an Inquisitores possint punire evocentem hanc blasphemiam, videlicet al dispetto de Dio, de hoc casu olim interrogatus fui ab Illustrissimo Inquisitore Llanes; & videtur negativè respondendum, nam hæc blasphemia non est hæreticalis, ut docet P. Suarez de Relig. tom. 1. lib. 1. cap. 5. n. 8. quia per dicta verba non significatur aliquid fieri posse contra efficaciam Dei voluntatem, sed vel significatur voluntas faciendi aliquid, etiam si Deo displiceat, eodem modo quo displicere potest per antecedentem voluntatem, aut signa, vel certe profertur etiam per modum imprecationis, optando Deo displicentiam, vel tadium de tali re. Ita Suarez. Vnde Io. Rojas de heret. p. 2. n. 170. sic ait. Aliæ blasphemiarum, videlicet pese à Dios, voto Dio, o despecho de Dios non sunt hæreticales, quia fidei confessioni non opponuntur, & harum punitio ad iudices Ordinarios pertinet. Hæc Rojas. Vide etiam Chapeavillam de casib. reserv. cap. 19. q. 2. & Sanchez in sum. tom. 1. lib. 2. c. 32. n. 36. hanc etiam sententiam docentes. Vnde secundum hanc opinionem, tales blasphemantes non sunt denunciandi Inquisitoribus.

9. Sed adversus Suarez supradictam sententiam tenentem insurgit Floronus de cas. reserv. p. 2. cas. 3. n. 8. Naldus in sum. ver. Blasphemia, n. 1. Igitur, ut notat etiam Sanctarellus tract. de blasph. cap. 2. dub. 1. n. 3. Filiucius de cas. reserv. cas. 3. n. 2. sensus talis blasphemiarum est quod omnipotens debeat fieri quod blasphemans profert, etiam si Deus sua omnipotentia id nolit, quo modo loquendi derogatur divinæ potentie. Itaque secundum hanc posteriorem sententiam, cui tanquam probabiliori adhæreo, dicendum est posse Inquisitores contra blasphemantes al dispetto de Dio, inquirere, & illos punire, cum talis blasphemia sit hæreticalis, & per consequens sic blasphemantes sunt Inquisitoribus denunciandi, & ideo Lazarius ubi sup. n. 39. ex instruct.

Tom. V.

S. Officii testatur hanc blasphemiam esse hæreticalem; unde ex his à fortiori apparet, quam falsò dixerit Bald. lib. 3. cons. 476. Angel. in l. bis verbis, ff. de hered. instit. Alexand. ad Bartol. in l. apud Dabeonem, §. ait, pator, de injur. Felin. in proem. Decret. n. 11. & alij, huiusmodi verba, videlicet al dispetto de Dio, non esse blasphemam, & talia verba, videlicet proferentem non esse blasphemum, adversus quos videndi sunt Gyptius tract. de cas. reserv. c. 9. cas. 3. n. 12. Boërius decis. 301. num. 1. Gramm. decis. 50. Decian. in tract. crim. d. 2. lib. 6. cap. 2. n. 4. Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 4. cas. 275. n. 4. Azorius tom. 1. lib. 11. cap. 3. q. 2. Mascard. de probat. lib. 1. concl. 194. n. 3. & seq. & alij.

10. Notandum est etiam hic, quod idem dicendum est de illis verbis, Rimiego Dio, nam contra talem blasphemantem procedunt Inquisitores, cum dicta blasphemia sit hæreticalis, ut tradit Rojas & Suarez loc. cit. & alij communiter. Sed difficultas est, si aliquis dicat, Rimiego Maria Virgine, san Pietro, &c. & ad hoc dubium negativè responderi Sanchez in sum. tom. 1. lib. 2. cap. 32. n. 36. ubi sic ait: Quando autem de Sanctis renegatur, nil invenit apud DD. an sint blasphemiarum hæreticales huiusmodi verba renegationis; sed existimo non esse, nec de illis cognoscere Inquisitores, ut ab ipsismet accepi. Ita Sanchez.

11. Sed quia sæpiùs dictum est Inquisitores solum posse inquirere contra blasphemos hæreticales, breviter dicam, quænam sint blasphemiarum hæreticales, quæ non. Dico igitur quod blasphemia hæreticalis dicitur, quæ hæresim, seu falsitatem contra fidem formaliter, seu virtualiter continet, & significat. Huiusmodi est omnis blasphemia enunciativa, sive affirmando, sive negando aliquid de Deo, quod fides docet, vel etiam tribuendo creaturæ id, quod secundum fidem soli Deo convenit, vel de his etiam dubitationem aliquam ostendendo. Item ad blasphemiam hæreticalem pertinent nomina quædam convitiij Deo attributa, ut si quis eum nominet injustum, &c. nam licet expressè id non affirmetur enunciando, & componendo, sed simpliciter ita nominando, nihilominus virtute satis affirmatur quod ita profertur.

12. Blasphemia autem non hæreticalis dicitur omnis illa, quæ non formaliter, nec virtute continet falsitatem quasi speculativam contra fidei veritatem, ut sunt omnes blasphemiarum quæ profertur per modum optandi, imperandi, aut imprecandi. Item quæ sunt nominando aliquid quod in Deo verè reperitur, tamen per modum contumeliæ, & irrisuionis, quæ omnia valde notanda sunt à DD. Inquisitoribus & Qualificatoriibus, ut in facti contingentia possint determinare quænam sint blasphemiarum hæreticales, quæ verò pertinentes, vel non pertinentes ad cognitionem & punitiorem Tribunalis S. Officii.

13. Notandum est tamen hic obiter contra Decian. in tract. crim. s. lib. 5. cap. 37. n. 8. & alios, posse non solum Ordinarios, sed etiam Inquisitores infligere extraordinariam poenam, quando quis joco, vel lubrico linguæ verba sapientia hæresim protulit, & ita docet Pegna in direct. p. 3. comm. 17. Farin. de heresi q. 179. §. 1. lege sup. in n. 78. & ad blasphemos pertinet probare se joci causa ea verba protulisse. Ita DD. citati & supra hoc etiam satis probavimus. Vide etiam quando talis casus occurrerit, Rojas singul. 103. Simancam in cathol. instit. tit. 17. n. 23. & seq. Arelatanum tr. de heret. notat n. 8. Gundissalvum tr. de heret. q. 1. n. 7. q. 8. n. 6. Zanchinum de heret. c. 7. n. 6. & alios penes ipsos.

RESOL. IX.

De confurcantibus, & percutientibus sacras imagines?
E. an hoc factum sit hæreticale, & ejus cognitio pertineat

V u 3